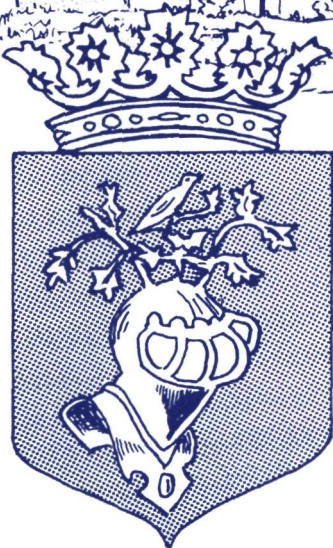

Katholieke Universiteit Brabant
Historische Tijdschriften
Postbus 9011-3600 Helmond

Helmonds Heem

HEEMKUNDEKRING
HELMOND
PEELLAND

Helmonds Heem is een uitgave van de Heemkundekring
Helmond-Peelland. Het blad verschijnt viermaal per jaar.

Uitgave van dit tijdschrift is slechts een van de activiteiten
van Heemkundekring Helmond-Peelland. Andere activiteiten
zijn onder andere toponymie, genealogie en archeologie.

De Heemkundekring hoopt door middel van haar activiteiten
het Helmondse Heem te beschermen.

Belangstellenden zijn in onze vereniging natuurlijk van harte
welkom.

ISSN 0166 - 3585

**Uitgave van Heemkundekring
HELMOND
Peelland**

Opgericht 24 mei 1948

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

+++++

December 1986 - nr. 4

Inhoud:

Voorwoord	3
Redactie	
Reactie op bespreking van zesde "Vlasbloem"	4
J.J.F. de Waal	
Recensies	16
Giel van Hooff	
Vanuit de lucht gezien	19
Jan Zeeuwen	
De Capucijnen in Helmond	23
Vervolg	
Archiefnieuws	

+++++

Sekretariaat en abonnementen:

C.v.Lierop, Helmondselaan 1
5702 NL Helmond

Redactie:

Geert-Jan v. Bussel
Sanne Vonk
Jan Zeeuwen

Redactie-adres:
Dennehoutstraat 9 -tel.33236
5706 XS Helmond

Typewerk: mevr.v.Mierlo
Mierlo

Kringlidmaatschap, inkl.
abonnement f 25.- per jaar
Abonnement aonder kring-
lidmaatschap f 15.- per jaar

Penningmeester:

H.v.Laarhoven, Steenweg 59
5707 CE Helmond

Giro 26.41.099
Amrobank, Helmond
rek.nr.48.80.23.300

VOORWOORD

Het laatste nummer van 1986 ligt bij U in de bus. Het verheugt de redactie dat de verandering van uiterlijk van Helmonds Heem positief ontvangen is. Het is voor ons een stimulans om te blijven proberen het blad te verbeteren. Dit decembernummer van 1986 biedt voldoende interessant en ontspannend leesvoer om de donkere dagen van de winter door te komen. Naast de vaste bijdrage van Jan Zeeuwen - ditmaal bekijkt hij het gebeuren vanuit hogere sferen gezien de titel "Vanuit de lucht gezien" - het tweede deel van onze serie over de Helmonde Capucijnen. J.J.F.de Waal reageert op de recensie die G.J. van Bussel schreef van De Vlasbloem VI. Giel van Hooff bespreekt de expositie van de werken van Johan Jacobs in het Gemeentemuseum van september tot november 1986. Verder heten wij mevrouw Sanne Vonk van harte welkom als lid van de redactie. Wij zijn heel blij dat zij een van de "openstaande vacatures" heeft willen opvullen en wensen haar daarbij veel succes toe. Rest ons slechts U van deze plaats fijne feestdagen toe te wensen en een goed begin van 1987.

De redactie.

REACTIE OP BESPREKING "DE VLASBLOEM"

Een reactie op de bespreking van het zesde deel van "De Vlasbloem"

Het zal Geert-Jan van Bussel, redacteur van "Helmonds Heem", nauwelijks verbazen dat ik met meer dan gewone belangstelling zijn bespreking van het in 1985 verschenen zesde deel van het historisch jaarboek voor Helmond, "De Vlasbloem" heb gelezen (1). De moeite die hij zich getroostte om de genoemde publikatie te beoordelen verdient waardering. Een dergelijke bespreking hoort in het tijdschrift "Helmonds Heem" ook zeker thuis. Het zal Geert-Jan van Bussel als historicus evenmin verbazen dat zijn recensie op haar beurt commentaar bij mij heeft opgeroepen. Met 't gevolg, dat ik na lezing van zijn stuk behoefte had om mijn zienswijze aan de lezers van "Helmonds Heem" kenbaar te maken. Zo gaat dat gewoonlijk, de reactie van de een roept weer een nieuwe van de ander op. Laat ik maar meteen van wal steken.

DE UITVOERING VAN DEEL ZES

Aan wat in de bedoelde bespreking van "De Vlasbloem" wordt opgemerkt over fouten of slordigheden in taalgebruik, stijl, spelling, interpunctie, typografie, opmaak en druk wil ik niet te veel aandacht schenken. Ik vind het belangrijker om op Geert-Jan van Bussels beoordeling van de inhoud van bepaalde bijdragen in te gaan dan op zijn beoordeling van de uitvoering van "De Vlasbloem". Uiterlijke onvolkomenheden zijn in een jaarboek als dit wel haast onvermijdelijk. Het heeft te maken met de methode van werken en de vraag welke norm wordt aangehouden. Alleen al het ideaal bijvoorbeeld om alle auteurs dezelfde spelling te laten gebruiken lijkt in de praktijk niet te verwezenlijken. Het zou toe te juichen zijn als in ieder afzonderlijk artikel een bepaalde spelling en een juist taalgebruik consequent werden toegepast. Hiervoor genoemde fouten of slordigheden ontstaan veelal door onoplettendheid en door haast

tijdens het corrigeren van de drukproeven. Maar ook andere oorzaken zijn doorgaans wel ter verontschuldiging te noemen.

Aan de hand van een aantal voorbeelden kritiek uitoefenen op deze onvolkomenheden in taalgebruik, stijl, spelling, interpunctie, typografie, opmaak en druk is voor een recensent een hachelijke zaak. Hij loopt grote kans onvolledig te blijven en ook onmiddellijk zelf in de fout te gaan.

Zo schrijft Geert-Jan van Bussel in zijn bespreking "*dankzij*" in plaats van "dank zij", "*consequentheid*" in plaats van "consequentie" (elders wordt door hem weer "inconsequenties" gebruikt, "*700 jaar*" (getal in cijfers) tegenover "*negentiende eeuw*" (getal in letters); "*microspor-thal*", "*gezondmaking-sproces*" en "*bes-taat*" zijn niet onjuist afgekort maar onjuist afgebroken (2).

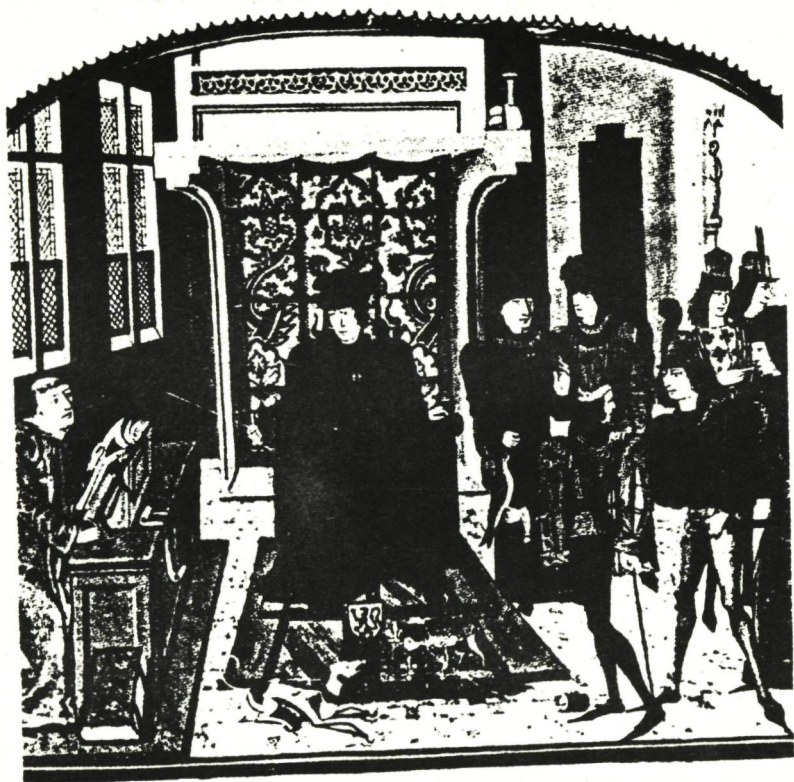
Bij een nauwkeurige beschouwing van "De Vlasbloem" zouden achteraf tal van fouten en inconsequenties buiten de reeds gesignaleerde te vermelden zijn. Om maar een voorbeeldje te noemen wijs ik op de niet door de recensent aangehaalde foutieve spelling "*kapellaan*" tegenover het correcte "*kapelaan*" binnen één artikel (3). Er zijn in de recensie zaken over opmaak en typografie onbesproken gebleven, waar ik hier terloops de aandacht op wil vestigen. Bedoeld zijn de vet gezette kopjes bijvoorbeeld die in twee artikelen dezelfde grootte van letterkorps hebben als het korps waarin de gewone tekst van het artikel is gezet, wat niet hoort (4). Na een kopje "Inleiding" volgt zonder een onderbreking door een witregel de tekst van het artikel; verderop in hetzelfde artikel is tussen de vet gezette kopjes en de tekst wel steeds een witregel gelaten (5). De eenheid in typografie is ver te zoeken als men let op de koppen "Noten" en "Bijlage", die in kapitale letters van een bepaalde grootte behoren te zijn gezet (6). De opmaak van het voorwoord bij de monumentenlijst verdient al-lerminst de typografische schoonheidsprijs (7). Ook de opmaak van de titel "*Helmond monumentaal; de gemeentelijke monumentenlijst*" wekt verwarring (8).

Wat hoort bij elkaar ? Elk van de drie regels is maar voor de helft of iets meer gevuld. Maar genoeg over de uitvoering van deze aflevering van "De Vlasbloem".

HET "ZWAARSTE" ARTIKEL.

De inhoud van de afzonderlijke bijdragen beoordeelend noemt Geert-Jan van Bussel het artikel van P.C.B. Maarschalkerweerd, "*Het openbare notariaat te Helmond in de middeleeuwen (1396-circa 1500)*", het "*zwaarste*" artikel uit de bundel en bovendien een van de beste uit de geschiedschrijving van Helmond in de laatste jaren (9). Een dergelijke kwalificatie vraagt natuurlijk meteen om een verantwoording, maar daarin wordt de lezer teleurgesteld. De recensent verzuimt aan te geven welke maatstaven hij voor zijn beoordeling heeft aangelegd, zodat we nu op zijn persoonlijk gezag moeten afgaan. Het intrigeert mij te vernemen waarom genoemd artikel het "*zwaarste*" en "*een van de beste*" zou zijn. En hoe het zich verhoudt tot andere artikelen die in de laatste jaren over de geschiedenis van Helmond zijn verschenen. Ik wil in het vervolg van deze reactie argumenten aanvoeren om duidelijk te maken dat ik de zienswijze van Geert-Jan van Bussel niet deel.

Het onderwerp van het artikel door P.C.B. Maarschalkerweerd gaat volgens de titel over het middeleeuws openbare notariaat in Helmond. Nu was mij reeds lang bekend dat het oorspronkelijk in de bedoeling van de auteur heeft gelegen om een verhandeling over notaris Gerardus Hospitis alias Gerrit Swe(e)rts en diens protocol te schrijven. Het idee hiervoor is Maarschalkerweerd aan de hand gedaan door de vorige gemeentearchivaris van Helmond, M.W. van Boven, die destijds zelf ook het protocol van Gerardus Hospitis heeft bestudeerd (10). Naar mate de auteur zich in de stof verdiepte is bij hem kennelijk het plan gegroeid om zijn voorgenomen artikel uit te breiden tot een algemener onderwerp, zoals de titel nu aangeeft. Gerardus Hospitis, een middeleeuws openbaar notaris, kon in dat kader dan ook tegelijk worden behar-

Het opmaken van notulen door een notaris in de zins van klerk of schrijver of werkzaam bij een kanselarij (links).

deld. Deze veranderde opzet is terug te vinden in het artikel van Maarschalkerweerd. Een behoorlijk stuk van zijn publikatie gaat toch alleen over notaris Hospitis en diens protocol.

Terwijl ik Maarschalkerweerds artikel doornam vielen mij sterke overeenkomsten op met het eerder artikel van mijn hand in "De Vlasbloem", getiteld: *"De notariële werkzaamheden van Ardriaen Brouwers, 1595-1635, I"* (11). Ook de indeling van Maarschalkerweerds bijdrage lijkt daar in meerdere opzichten een doublure van. Door mij in 1982 opgespoorde gegevens en gedane beweringen heeft de auteur herhaald en verder uitgewerkt, wat me hier en daar nogal overbodig voorkomt (12). Een aandachtige lezer van Maarschalkerweerds artikel komt ook voor de nodige raadsels te staan. Bijvoorbeeld waar de schrijver uiteenzet wat hij in zijn verhandeling aan de orde laat komen en dan meedeelt *"aandacht te be steden aan de schriftelijke producten van de notariële werkzaamheden voorzover die te Helmond bewaard zijn ge bleven"* (13). Dit is tegenstrijdig met zijn latere bewering dat de onderzochte notariële akten zich onder andere bevinden in *"het archief van de Kommanderij van de Duitse Orde te Gemert, het Oud-archief van het Groo Ziekengasthuis te 's-Hertogenbosch en het archief van de abdij van Postel"* (14). Dus toch weer niet in Helmond. Het "protocol" van Gerardus Hospitis, dat een belangrijk object van onderzoek voor dit artikel is geweest, beru trouwens evenmin in Helmond maar in het rijksarchief in Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch, waar het bekend staat als notarieel archief van Aarle-Rixtel (15). En juist de korte beschrijvingen van de elf minuutakten die de schrijver geeft zijn gemaakt aan de hand van de tekst uit het laatstgenoemde twijfelachtige, niet-Helmondse protocol (16) ! Wat mij nog meer verwondert is het feit dat Maarschalkerweerd alleen deze elf akten uit een Aarle-Rixtels protocol, waarvan bovendien slechts vier akten in Helmond blijken te zijn verleden, zo uitvoerig aandacht geeft, terwijl hij eerder meedeelt voor zijn onderzoek honderdtien akten bestudeerd te hebben (17).

Wat is er met de negenennegentig overige notariële akten, waarvan hij geen korte beschrijvingen geeft, aan de hand ? Waren die de moeite van het beschrijven niet waard ?

JOHAN VAN HELMONT EN HENRICUS DRECORT.

Bij het doorlezen van het reeds gezette artikel ontdekte ik ook Maarschalkerweerds kanttekeningen naar aanleiding van mijn beweringen over Johan van Helmont alias van Berlaar, welke ik in mijn eerder artikel over notaris Adriaen Brouwers in "De Vlasbloem" had gedaan (18). Onverwacht ermee geconfronteerd te worden was wel verrassend. Toch bevatten de kanttekeningen inhoudelijk weinig nieuws voor me, aangezien ik door een zekere onderzoeker spoedig na het verschijnen van mijn artikel in 1982 al was gewezen op de identificatiefout; daarvoor werd me duidelijk dat de notaris niet dezelfde persoon was als de gelijknamige Benedictijner abt en latere wijbisschop van Trier. Johan van Helmont vormt sinds enkele jaren een onderwerp van studie. Volgens bedoelde onderzoeker blijken er in de tweede helft van de vijftiende eeuw veel Jannen van Helmont, ook te 's-Hertogenbosch en in de omgeving van Brussel, te zijn voorgekomen. Een echte "janboel" dus, die gemakkelijk tot vergissingen en voorbarige uitspraken kan leiden. Maarschalkerweerd mag dan beweren dat er voor zover hem bekend geen enkele aanwijzing is dat notaris Johan van Helmont te Helmond akten zou hebben verleden, hij bewijst daarmee niet dat er ook inderdaad nooit akten te Helmond door deze notaris zijn verleden (19). De laatste alinea van het hoofdstukje over Johan van Helmont alias van Berlaar, waarin de schrijver zijn gedane opmerking in andere bewoordingen herhaalt, doet daar niets aan af. En zijn gevolgtrekking: "*dient onzes inziens gebroken te worden met de gewoonte om hem als Helmonds notaris aan te merken*", roept in plaats van me te overtuigen vragen bij me op (20).

Het is hier niet de plaats om aan de kwestie-Johan van Helmont verder aandacht te besteden, al valt er nog het nodige over te zeggen. Wel wil ik in dit verband slechts wijzen op een merkwaardige inconsequentie in de kanttekeningen van Maarschalkerweerd. De passage "*de Benedictijner abt en latere bisschop van Luik, die in 1517 overleed*", dient te luiden: de Benedictijner abt en latere wijbisschop van Trier (en beslist niet de bisschop van Luik ! J.d.W.), die in 1517 overleed" (21). Waar hij schrijft: "*kan hij alleen om die reden niet verward worden met*", moet men kennelijk lezen: "kan hij alleen om die reden niet vereenzelvigd worden met" (22). De auteur bedoelt juist te zeggen dat notaris Johan van Helmont en de gelijknamige Benedictijner abt, latere wijbisschop van Trier (dus niet de bisschop van Luik !), twee verschillende personen zijn.

Nog een ander gebrek dat mij aan het artikel van Maarschalkerweerd opviel wil ik onder de aandacht brengen. In zijn overzicht van de Helmondse notarissen tot ongeveer 1500 schittert notaris Henricus Drecort (H.Dreykors (s)) door afwezigheid. Laatstgenoemde notaris had ik echter wel vermeld in mijn artikel over notaris Adriaen Brouwers in "De Vlasbloem" van 1982 (23). Henricus Drecort was al in het jaar 1468 als notaris werkzaam, zoals uit te Helmond berustende bronnen bekend is. De schrijver zwijgt de bewuste middeleeuwse notaris echter dood. Hij zal Henricus Drecort in mijn artikel toch niet over het hoofd hebben gezien ? Op mijn fout betreffende de door mij eveneens genoemde notaris Johan van Helmont alias van Berlaar gaat hij wel in. Hetzelfde zou Maarschalkerweerd wellicht ook met eventuele fouten betreffende notaris Henricus Drecort hebben gedaan, ware het niet dat hij over laatstgenoemde waarschijnlijk te weinig gegevens had. Zelf kom ik er intussen steeds meer van terug om Henricus Drecort als een "Helmondse" notaris te beschouwen, zodat deze in mijn artikel uit 1982 vermoedelijk ten onrechte voorkomt. Het valt echter moeilijk te bewijzen bij gebrek aan nadere gegevens. De auteur had naar mijn opvatting woorden aan notaris Henricus Drecort dienen te wijden, hoe dan ook.

Dit is de Notaris Brouwers
 publicus of verkenbare
 inman Brabantse admissie
 notaris en in symmetrie
 afgevoerd door de
 Notaris Brouwers

Brönbbers

Subscriptie van Notaris A. Brouwers onder een akte van
 borgtocht en procuratie, d.d. 14 november 1595.

Het is jammer dat nevenstaande opmerkingen over het
 artikel van P.C.B. Maarschalkerweerd, "Het openbare
 notariaat te Helmond in de middeleeuwen (1396- circa
 1500)", pas achteraf kunnen worden gemaakt. En wat
 Geert-Jan van Bussels bewering over het beste artikel
 uit de geschiedschrijving van Helmond in de laatste
 jaren aangaat, ik zou er, gelet op criteria als bij-
 voorbeeld de keuze van het onderwerp, de moeilijkheids-
 graad, de oorspronkelijkheid in de aanpak, de wijze
 van behandeling van de stof, de grootste moeite mee
 hebben om een verantwoorde keuze te doen van het beste
 artikel uit de publikaties die sinds 1980 alleen al
 in "De Vlasbloem" zijn verschenen. Nog afgezien van
 de vraag of de afzonderlijke bijdragen onderling kun-
 nen worden vergeleken.

OVERIGE ARTIKELEN.

Rest mijn reactie op twee door Geert-Jan van Bussel besproken "Vlasbloem"-artikelen in "Helmonds Heem" Het eerste is dat van M.W. van Boven over de keuren van de stad Helmond (24). Deze bijdrage wordt een verantwoorde, goed ingeleide uitgave en een voorbeeld voor toekomstige bronnenpublicaties genoemd (25). Naar aanleiding van deze beoordeling wens ik het volgende op te merken. Hoewel ik het onderwerp van het artikel op zichzelf genomen interessant vind, kan men zich toch afvragen of de behandeling van dit onderwerp niet aan de magere kant is. Graag had ik bijvoorbeeld een analyse van de Helmondse keuren gezien en een vergelijking met de keuren van andere naburige plaatsen of Brabantse steden. Overigens komt een publicatie van de Helmondse keuren, zoals hier wordt aangetroffen, beter tot haar recht in een vaktijdschrift als "Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot uitgaaf der bronnen van het oud-vaderlandsche recht" (VMOVR) dan in "De Vlasbloem". De recensie spreekt over "deze onmisbare bron" (26).

Ik vind die kwalificatie overdreven, want waarom en voor wie zou deze bron onmisbaar zijn ? Toch niet voor de gemiddelde Vlasbloem-lezer ?

Bij zijn bespreking van het artikel van Nelleke Bakker over de verzuiling in Helmond laat Geert-Jan van Bussel na aan te geven in welk opzicht de wijze van annotatie afwijkt van de andere artikelen in de bundel, zoals men naar aanleiding van zijn opmerking zou verwachten (27). Hij bedenke evenwel dat dit artikel de bewering is van een deel van een rapport door Nelleke Bakker uitgebracht over een onderzoek naar maatschappelijke veranderingen in Helmond tussen 1850 en 1925 (28). Over de Heer van Helmond het volgende tot besluit Iemand die in het midden van de negentiende eeuw leeft nog betitelen als Heer van Helmond, wat Nelleke Bakker in haar bijdrage doet, klopt inderdaad niet met de to

malige werkelijkheid (29). Desondanks is haar "vergissing" wel te billijken. Al waren de heerlijke rechten sinds 1798 officieel opgeheven, de benaming Heer van Helmond werd nog lang gebruikt en leefde voort als titel, zoals ook onze koningin bijvoorbeeld nog een titel als Gravin van Buren voert. In de periode rond de afschaffing van de heerlijke rechten werd aan de naam C.F. Wesselman vaker spottend toegevoegd: "de zich noemende" en "de zogezegde" Heer van Helmond, ofwel iets dergelijks. Bovendien blijkt uit het familiearchief Wesselman van Helmond dat in de negentiende eeuw op de adreszijde van brieven aan de kasteelheer nog geruime tijd de titel Heer van Helmond werd geschreven.

J.J.F. de Waal.

NOTEN.

- (1) G.J. van Bussel, Recensies, in: *Helmonds Heem*, uitgave van Heemkundekring Helmond-Peelland, aflevering nr.2 (juni), Helmond 1986, blz.35-39
- (2) G.J. van Bussel, a.w., blz.35-36 en 38.
- (3) *De Vlasbloem, historisch jaarboek van Helmond*, deel VI, Helmond 1985, blz.50 (regel 4 van boven), 51 (regel 9 van onder), 52 (regels 4 en 6 van boven), 60 (regel 3 van boven); zie ook "kapellanie" op blz. 51 (regel 16 van boven) en 61 (regel 7 van boven). In de noten van dit artikel wordt het historisch jaarboek voor Helmond verder aangehaald als *De Vlasbloem*, gevolgd door de vermelding van het nummer van het deel en van het jaar waarin het desbetreffende deel is verschenen.
- (4) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.45,46,51,52,56,60,80,82; vergelijk ook de grootte van het kopje op blz.79 met die van de kopjes op blz. 80 en 82.
- (5) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 45, 46, 51, 52, 56 en 60.
- (6) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985; vergelijk enerzijds de koppen van blz. 62, 64 en 85, 95 met anderzijds de koppen van blz. 75, 76 en 184.

- (7) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 97 en (blanco) 98.
- (8) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 99.
- (9) Zie voor het artikel van P.C.B. Maarschalkerweerd *De Vlasbloem* deel VI, 1985, blz. 45-65. Zie voor de omschrijving die de recensent gebruikte G.J. van Bussel, a.w., blz. 36 (regel 1-2 van onder) en 37 (regel 1-2 van boven).
- (10) *De Vlasbloem*, deel III, 1982, blz. 69, noot 1. Op verzoek van M.W. van Boven vermeldde ik in deze noot dat Van Boven een publikatie voorbereidde over het protocol van notaris Gerardus Hospitis. Deze toen aangekondigde publikatie is echter niet verwezenlijkt. De eveneens in bedoelde noot voorkomende mededeling dat het protocol van notaris Gerardus Hospitis waarschijnlijk mag gelden als het oudste uit Helmond afkomstige notariële archief, is gedaan naar aanleiding van inlichtingen die M.W. van Boven op grond van diens onderzoek betreffende genoemd protocol destijds aan mij verstrekte. Volgens P.C.B. Maarschalkerweerd (*De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 50, 58-60) heeft Gerardus Hospitis een "protocol" nagelaten met elf notariële akten, waarvan er slechts vier in Helmond blijken te zijn verleden. Bovendien zijn volgens de auteur nog zeven notariële akten van dezelfde persoon bekend, waarvan er zes mede ten behoeve van de Kommanderij van de Duitse Orde te Gemert werden opgesteld. De zevende notariële akte is door Gerardus Hospitis vervaardigde authentieke kopie van het testament van notaris Erembert Roselmans. Of Gerardus Hospitis de laatstgenoemde zeven notariële akten te Helmond heeft verleden en of hij uit Helmond afkomstig was dan wel er heeft gewoond deelt Maarschalkerweerd niet met zoveel woorden mee.
- (11) *De Vlasbloem*, deel III, 1982, blz. 53-100.
- (12) Zie bijvoorbeeld de bespreking van notarissen in het artikel van Maarschalkerweerd onder het hoofdstuk De Helmondse notarissen tot circa 1500 (*De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 46-51). Veel daar behandelde notarissen en gegevens kwamen ook reeds in mijn artikel voor. Vergelijk verder bijvoorbeeld opmerkingen van de auteur over de inhoud van de onderzochte akten, over de opbouw van de akten, over de plaats van de handeling, over de positie en de bevoegdheden van de notaris met de betreffende opmerkingen in mijn bedoelde artikel.
- (13) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 45 (regel 10-11 van onder).
- (14) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 46 (regel 6-8 van boven).
- (15) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz. 46 (regel 10 van boven) en 62, noot 5.
- (16) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985; zie voor de korte beschrijvingen van de elf minuutakten blz. 58-60; zie voor de opmerkingen

over het twijfelachtige protocol blz. 57 (laatste regel), 58 (regel 1-4) en 61 (laatste alinea).

- (17) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.46 (regel 4 van boven). Maarschalkerweerd spreekt hier over de honderdtien door hem onderzochte akten en minuutakten; daarbij bedoelt hij met "akten" kennelijk de grossen (en instrumenten en oorkonden), d.w.z. de exemplaren van de akten die bestemd zijn om aan partijen te worden afgegeven. Het is voor de lezers verwarrend en het lijkt me bovendien overbodig om hier, zoals ook op sommige andere plaatsen in het artikel, onderscheid te maken tussen akten en minuutakten: beide soorten zijn akten. De termen *grosse* of *minuut* slaan alleen op het ontwikkelingsstadium van de desbetreffende geschriften, niet op de redactionele vorm ervan.
- (18) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.49-50, onder het kopje -- Johan van Helmont alias van Berlaar.
- (19) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.49 (regel 19-21 van boven).
- (20) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.50 (regel 10-11 van boven). De gevolgtrekking, die door Maarschalkerweerd is gedaan op grond van diens constatering dat er voor zover hem bekend geen enkele aanwijzing is dat notaris Johan van Helmont te Helmond akten zou hebben verleden, is immers lijnrecht in tegenspraak met zijn vaststelling op blz. 62 in noot 3; daar acht Maarschalkerweerd het zeer waarschijnlijk dat nog andere akten van Helmondse notarissen dan de door hem onderzochte bewaard zijn gebleven.
- (21) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.50 (regel 7-8-van boven). Zie ook ib idem, blz.49 (regel 17-18,32-33).
- (22) Zie noot 21 hiervoor.
- (23) *De Vlasbloem*, deel III, 1982, blz.61, onder g.
- (24) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.79-96.
- (25) G.J. van Bussel, a.w., blz.37 (regel 8-11 van onder).
- (26) G.J. van Bussel, a.w., blz.37 (regel 6-7 van onder).
- (27) G.J. van Bussel, a.w., blz.38 (regel 11-12 van onder).
- (28) *De Vlasbloem*, deel VI, 1985, blz.159 en 184, noot 1.
- (29) G.J. van Bussel, a.w., blz.38 (regel 3-7 van onder).
De Vlasbloem, deel VI, 1985, blz.163 (regel 4 van boven).

R E C E N S I E S

Johan Jacobs, tekeningen en stofontwerpen. Tentoonstelling in het Gemeentemuseum Helmond, 20 september - 2 november 1986.

Het Helmondse Gemeentemuseum besteedt regelmatig aandacht aan kunstenaars uit Helmond en omgeving. Niet alleen levende kunstenaars komen daarbij aan bod, maar ook de schaarse kunstenaars die in het verleden in Helmond werkzaam waren, zoals Marinus Dillen en Johan Jacobs. Van Jacobs waren al eerder tekeningen te zien in het Gemeentemuseum en in galerie "De Steenoven". Afgelopen najaar was in het Gemeentemuseum een wat groter opgezette expositie, waarop zowel het vrije tekenwerk als de stofontwerpen van Jacobs - die hij in dienst van de firma Van Vliissingen maakte - te zien waren. Een groot deel van het werk was nog niet eerder geëxposeerd, met name de stofontwerpen. Dit onderdeel van de tentoonstelling leek mij met name interessant en goed passen in de groeiende belangstelling voor de ontwikkeling van het industrieel ontwerpen.

Het formaat affiche deed een uitgebreide expositie vermoeden. De tentoonstelling besloeg inderdaad verschillende zalen, maar qua informatie was het beneden de maat. Ter introductie en begeleiding dierge een foto van Johan Jacobs voorzien van een levensschets van enkele regels. Bij de tekeningen ontbrak een vermelding van de herkomst en vaak ook het jaartal. Daardoor was er onvoldoende gelegenheid om het werk van Jacobs in een kader te kunnen plaatsen. Zo werd er maar zeer summier ingegaan op de beïnvloeding van zijn werk door zijn werkzaamheden als tekenaar op de tekenkamer van de katoendrukkerij van Van Vliissingen. In dit kader wordt alleen zijn verblijf in Engeland vermeld. Het karakter van zijn verblijf, de aard van zijn contacten e.d. blijven onvermeld. Alleen de invloed van de behangselontwerpen van William Morris wordt als resultaat gememoreerd. Daarbij is het, terzijde, een blunder om bij William Morris alleen over zijn behangselontwerpen te praten. De textielontwerpen van Morris, met name voor gedrukte stoffen, zijn minstens zo belangrijk en invloedrijk geweest. Hierover zijn de laatste tijd de nodige publikaties verschenen. Verder lijkt het mij onwaarschijnlijk dat Jacobs pas tijdens zijn verblijf in Engeland met het werk van Morris in contact kwam.

De ontwerpen van Morris en aanverwante Engelse dessinateurs waren bij Van Vliissingen eind vorige eeuw, toen Jacobs daar op de tekenkamer kwam, al bekend. Van Vliissingen had bijvoorbeeld al in 1897 samengewerkt met de Haarlemse kunstenaar Ducco Crop, wiens werk past in de traditie van Morris. Bovendien had de leiding van Van

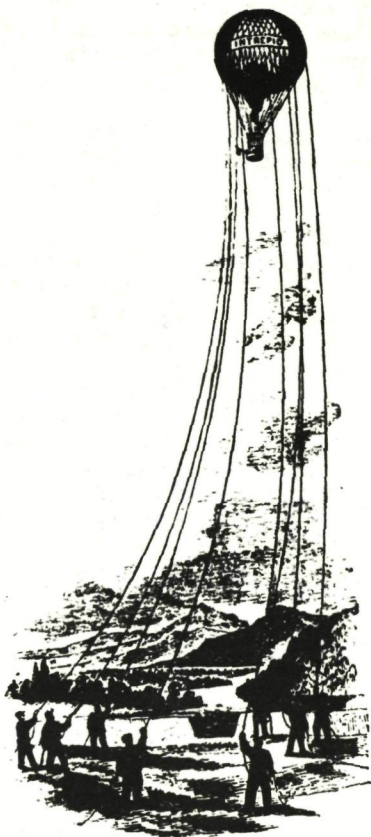

Tekeningen
Johan Jacobs

Vlissingen contacten in Engeland en waren er enkele onder hen op studiereis geweest.

De stofontwerpen van Jacobs op de tentoonstelling (uit de eigen collectie van het Gemeentemuseum, of soms bruikleen van de Vlisco) zijn over het algemeen vrij braaf. De achtergronden van de ontwerpen zijn onbekend. Ik heb de indruk dat een groot deel ervan bedoeld is geweest voor de Europese markt, die van Vlissingen nu heeft verlaten. Het zou leuk zijn om de ontwerpen te kunnen plaatsen tegen de achtergrond van de ontwikkeling in de textieldruk en de design-politiek van Van Vlissingen. De verschillende soorten textieldruk stellen specifieke technische eisen aan het ontwerp. Naast deze technische specificaties zijn er nog economische eisen vanuit de bedrijfsvoering. Het patroon mag niet zo ingewikkeld of kleurrijk zijn, dat het door een te groot aantal bewerkingen en drukgangen, te veel verfstof enz. een onrendabel produkt oplevert. Het is jammer dat deze aspecten niet uit de verf zijn gekomen. Wellicht dat in 1996, wanneer de Vlisco hondervijftig jaar bestaat, deze kant van de ontwerpen van Johan Jacobs - bijvoorbeeld in samenwerking met de textielontwerpafdeling van het Textielmuseum te Tilburg - alsnog uit de doeken gedaan zou kunnen worden.

Giel van Hooff.

VANUIT DE LUCHT GEZIEN!

Op dinsdagmorgen 30 juni 1936, rond half 9 in de morgen, verscheen een enorm Duits luchtschip boven Helmond. Het was de Zeppelin "Hindenburg", een met gas gevuld vaartuig, wit-grijs, in sigaarvorm, met daaronder korfjes, waarin bemanning en passagiers. In een mum van tijd snelde een groot deel van onze mensen naar buiten om het wereldwonder te zien: doorsnee 20 m, lengte 100 m. Het verplaatste zich uiterst langzaam en maakte weinig geluid. Na enkele minuten was het verdwenen in westelijke richting en de rust keerde weer terug in het provinciale Helmond.

Niet in de cockpit van de Zeppelin, waar een deskundige crew aanwezig was om het vaartuig de Atlantische Oceaan over te laten steken en in de Verenigde Staten, Noord-Amerika, te doen landen.

Enkele maanden later bleek de kwetsbaarheid van de Zeppelin, want bij een landing in Lakehurst (V.S.), ging het in vlammen op. Een dramatisch ooggetuigenverslag bleef bewaard en werd door de TV, begin 1985, uitgezonden.

De geschiedenis herhaalt zich. In de zomer van 1985 stortte een luchtballon, The Flying Dutchman, in de Atlantische Oceaan. Aan boord waren de Helmondse mevrouw Evellen Brink-Schlösser met haar echtgenoot Henk en Evert Louwman.

Dit drietal had, na minutieuze voorbereiding, een ballon vervaardigd, die de 4200 km-lange oversteek zou wagen. Startpunt was het Canadese stadje St. Johns, (25 augustus 1985) van waaruit de recordpoging werd ondernomen. Edoch, op de helft van het traject begon de ballon gas te verliezen, op een hoogte van 14.000 voet. De 3 ballonvaarders moesten toen zo snel mogelijk de ballon verlaten om in een speciale capsule af te dalen en te overleven.

De prestatie van "de eerste vrouw, die de Atlantische Oceaan, per ballon, had bedwongen", en zo de reis tussen 2 werelddelen had voltooid, was niet gelukt. De drie werden door een Zuidafrikaans schip, The Ever Greet, opgepikt en in New York aan land gezet. Bij het aan land gaan wenste niemand de pers inlichtingen te verschaffen; rechten waren aan een TV-zendgemachtigde gegeven. Jammer, omdat de pers, en speciaal de Nederlandse, zoveel ruchtbaarheid, in positieve zin, had verstrekt. Bij de eerste persberichten over de mislukking konden dus bijna geen details over de juiste toedracht worden gegeven. Dat was spijtig, en een stuk verarming van de berichtgeving.

Toch zou de revanche komen. Op dinsdag 2 september 1.1. (dus ruim één jaar later) landde in een korenveld bij Almere The Dutch Viking, na een tocht van ruim 4000 km. Ditmaal met Willem Hageman als begeleider van het echtpaar Brink. De overtocht was in de recordtijd van 51,41 uur volbracht. Die unieke prestatie ontging, onder andere ons koninklijk huis niet en Beatrix en Claus zonden een gelukwenstelegram.

De televisie vertoonde 's avonds beelden van de landing en het ongelukje, dat gezagvoerder Brink overkwam. Brink die

Graaf Zeppelin

Karikatuur uit het Duitse satirische tijdschrift
"Simplicissimus".

als enige uit de mand werd geslingerd en licht gewond raakte. Dáárvan bleek bij het interview niets en men zag slechts drie kerngezonde, bijzonder bescheiden, mensen. Een prachtig relativeren van een bijzondere prestatie. Dat wegwuiven van talent was ook een fijne eigenschap van de Brabantse mens. Als iemand begon te overdrijven of dik te doen, kreeg hij of zij al snel het 'Tut, tut Hagebols' te horen. Kalm aan, vriend!

Dat terughoudende, die bescheidenheid was er niet meer wat namen van babies betrof. Geen Helmonds Anneke, Nelleke of Marietje. Geen Pietje, Wimke of Jantje. Neen, buitenlandse namen waren in. Zo werd in ons ziekenhuis eens een Boriske geboren. Wat opa verleidde tot de verpleegster te zeggen: "Worrum geen Kareltje, unnen Brabantse naam?" Als verontschuldiging voerde deze aan, dat het een erg lief kereltje was, dat alleen maar "efkus hilde, as ut fleske op was.". Tot grote opluchting van opa, die meteen repleepeerde: "God zij dank, dan is ut toch unnen echten Helmonder!"

Jan Zeeuwen

DE CAPUCIJNEN IN HELMOND

APOSTOLAAT VAN DE PERS.

Ook de pers heeft in het Helmondse klooster een belangrijke en typerende rol gespeeld. Sinds 1888 verzorgden enkele Helmondse "H.H.Geestelijken" een plaatselijk weekblaadje voor de Maria Vereniging, het "Zondagsblad voor de katholieke vrouw". In 1898 begonnen de capucijnen hieraan mee te werken en namen weldra heel de redactie op zich. P. Cajetanus wordt genoemd als de initiatiefnemer, maar de grote stuwer en uitvoerder was de toen 30-jarige P. Jesualdus van Houten, die in dat jaar in Helmond kwam wonen. De opzet van het blad werd verbreed tot "Zondagsblad voor het katholieke huisgezin". De verandering die in 1898 plaats had, was zo ingrijpend, dat men het volgend jaar niet meer sprak van de twaalfde, maar van de tweede jaargang. Er was een nieuw begin gemaakt.

Het "zondagsblad" was een onooglijk blaadje van twaalf kleine bladzijden, waarop men zich voor één cent per week kon abonneren. Het werd alleen in Helmond verspreid, zodat de oplage vrij klein was. Met de nieuwe opzet begon men ook buiten de stad abonnementen te werven, zodat in één jaar de oplage verdubbelde. In 1907 waren er 17.000 abonnees. In 1913 ging de uitgever, de drukkerij van Moorsel en van den Boogaert, over in de N.V. Boek- en Handelsdrukkerij "Helmond". Dit betekende voor het "Zondagsblad" een grote ople-

ving. In 1920 had het blad ruim 30.000 abonnees.

Dit was het hoogtepunt. Daarna volgde langzaam een neergang door een groeiend verschil van inzicht tussen de uitgever en de redactie. In 1917 had drukkerij Helmond "De Nieuwe Eeuw" opgericht, een orgaan dat weldra uitgroeide tot het leidinggevende katholieke weekblad in Nederland. Naast dit blad, dat voor intellectuele kringen bestemd was, wilde de drukkerij van het "Zondagsblad" een gelijkwaardig orgaan maken voor de gewone man. Daartoe werden in de komende jaren allerlei pogingen aangewend, die zich manifesteerden in voortdurende veranderingen van naam, formaat, uitvoering en inhoud. Wie deze chaotische jaargangen doorbladert, ziet duidelijk dat men geen heldere formule voor ogen had, maar in allerlei richtingen experimenteerde, in de hoop een goede formule te vinden.

Op het eind van de twintiger jaren meende de drukkerij, dat zij de sleutel tot succes gevonden had. Zij wilde een illustratie op de markt brengen van hoofdzakelijk ontspannend karakter. De capucijnen, die de redactie over het "Zondagsblad" voerden, waren wel bereid een aantal ontspannende elementen in hun blad op te nemen, maar wensten de signatuur ervan, met zijn ernstige godsdienstige en sociale bijdragen, niet te veranderen. In 1928 leidde dit tot een definitieve scheiding. De drukkerij begon in 1929 onder een eigen redactie met de uitgave van de "Illustratie van het katholieke huisgezin", terwijl de capucijnen zonder enig technisch apparaat, geheel vooraan begonnen met het weekblad "Christus Koning". Het werd niet meer in Helmond, maar in Den Bosch gedrukt. De redactie bleef echter in Helmond. In een half jaar tijd had het blad 10.000 abonnees. Het had een zeer markante, actuele inhoud en een voor die tijd moderne vormgeving.

In 1936 werd ook de redactie naar Den Bosch verplaatst. Hiermee had het blad niets meer met Helmond te maken, temeer niet omdat tegelijk met de overplaatsing P. Henricus als hoofdredacteur ontslagen werd. Onder de nieuwe redactie ging het blad zienderogen achteruit.

DE SPREKER EN SCHRIJVER PATER HENRICUS.

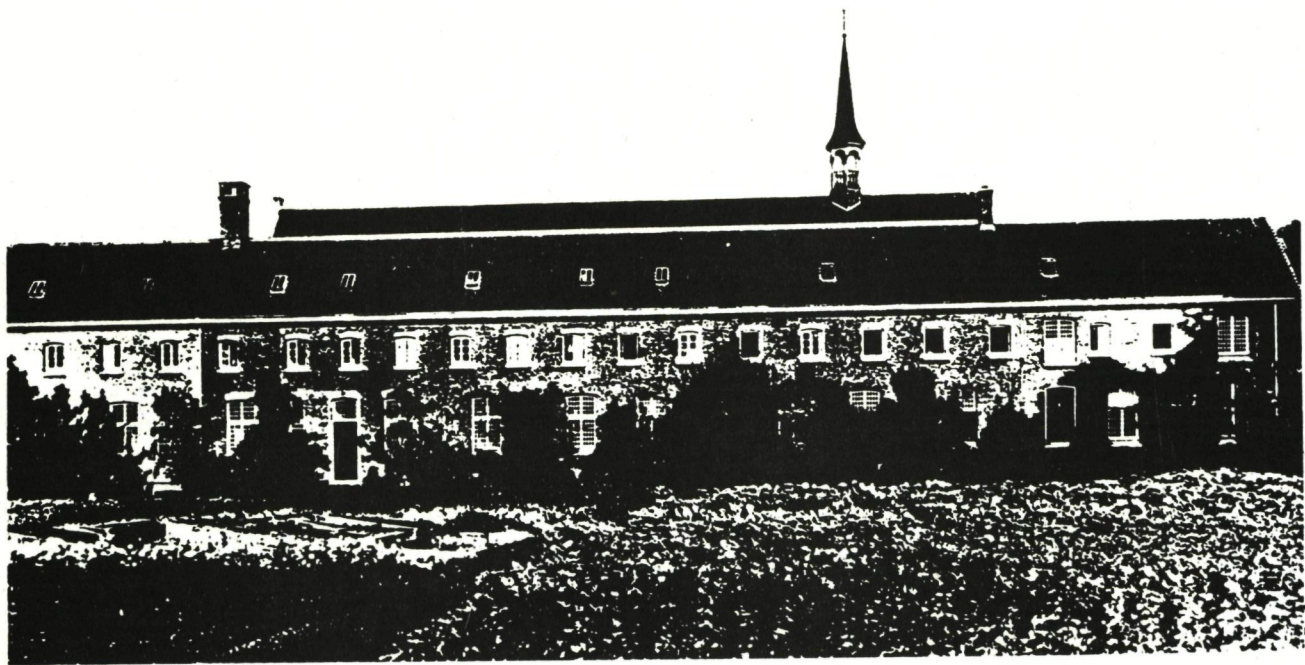
P.Henricus is wel de bekendste en invloedrijkste capu-cijn van het Helmondse klooster geweest, en tevens de-gene die er het langst gewoond heeft: van 1914 tot 1969. Na zijn priesterwijding in 1902 was P.Henricus twee jaar leraar aan het klein-seminarie te Langeweg. In 1905 werd hij benoemd tot lector in de theologie. De-ze functie vervulde hij drie jaar in zeer moeilijke omstandigheden. Het was in de tijd van het modernisme. P.Henricus was geboeid door al het nieuwe en hij bracht dit op zijn leerlingen over, volgens sommige op een on-kritische wijze. Vooral omdat hij met zijn ideeën op zijn omgeving een fascinerende invloed had, werd hij in 1908 als theologieprofessor ontslagen. Hij was toen 29 jaar. Als zielzorger voor de Nederlandse arbeiders vertrok hij naar Duitsland. Hier tussen de hoogovens van het Ruhrgebied, in het Duitsland van voor de eer-ste wereldoorlog, is zijn sociale gezindheid ontstaan, zoals hij later herhaaldelijk verklaarde.

In 1914 werd hij als opvolger van de in dat jaar over-leiden P. Jesualdus, benoemd tot hoofdredacteur van het "Zondagsblad" en kwam hij in Helmond wonen. Van toen af heeft hij de boven geschetste ontwikkeling van het blad meegemaakt en geleid.

Naast redacteur was hij een drukbezet spreker en predi-kant, die vooral in de dertiger jaren meer en meer be-kend werd, maar toen ook grote moeilijkheden ondervond. Het was de tijd van de economische crisis, met de daar-uitvolgende sociale en politieke onrust, de tijd waar-in geschreeuwd werd om de sterke man en waarin de lan-den zich steeds meer gingen voorbereiden op de tweede wereldoorlog.

Henricus trok zich in deze tijd het lot van de gewone man bijzonder aan. Diens gevoel van machteloosheid en van gemanipuleerd worden door ongrijpbare machten, wist hij in zijn redevoeringen en artikelen scherp te verwoorden. Maar hij zou nooit zulk 'n grote invloed gehad hebben, als hij bij alle ellende niet steeds hoop en uitzicht had kunnen bieden. Hij was een optimist, die zijn gehoor moed insprak. Hij deed het echter niet op conventionele wijze van de beroepspolitici en -economen, die nog steeds meenden met hun traditionele mid-delen de abnormale toestand aan te kunnen. Hij vroeg meer ingrijpende maatregelen. Met name de vele bewe-gingen uit die tijd, die al of niet op revolutionaire wijze een meer radicale verandering van de gevestigde orde voorstonden, veroordeelde hij niet zonder meer, maar ontleedde het goed en het kwaad van hun stelling-name en vroeg zich herhaaldelijk af hoe het mogelijk was dat zulke extravagante bewegingen konden ontstaan als de officiële leiders het zo goed gedaan hadden als zij zelf voorgaven het gedaan te hebben. Wie thans de-zere redevoeringen en artikelen naleest, kan er geen ver-keerd woord in vinden, maar toen waren ze blijkbaar hun tijd te ver vooruit. Vooral werd het Henricus kwa-lijk genomen, dat hij in het socialisme goede dingen zag en zichzelf, zoal niet een rode, dan toch een rose pater noemde, dat hij kritiek had op de landspolitiek en vooral op de houding van de R.K. Staatspartij, en dat hij in deze jaren van oorlogsvoorbereiding sympa-thiek stond tegenover de vredesbeweging.

Het eerste grote conflict kwam op de sociale zondag, 30 september 1934, toen Henricus in de zaal van "Onderling Vermaak" te Helmond voor de gezamenlijke standsorgani-saties een rede hield. Hij sprak over "Helmond in de put", de slepende werkloosheid met al zijn gevolgen en "de gave gulden", die door het liberale kabinet Colijn hardnekkig overeind gehouden werd, met het gevolg, dat we binnenkort een Nederland zouden hebben met negen miljoen paupers, maar een gave gulden.

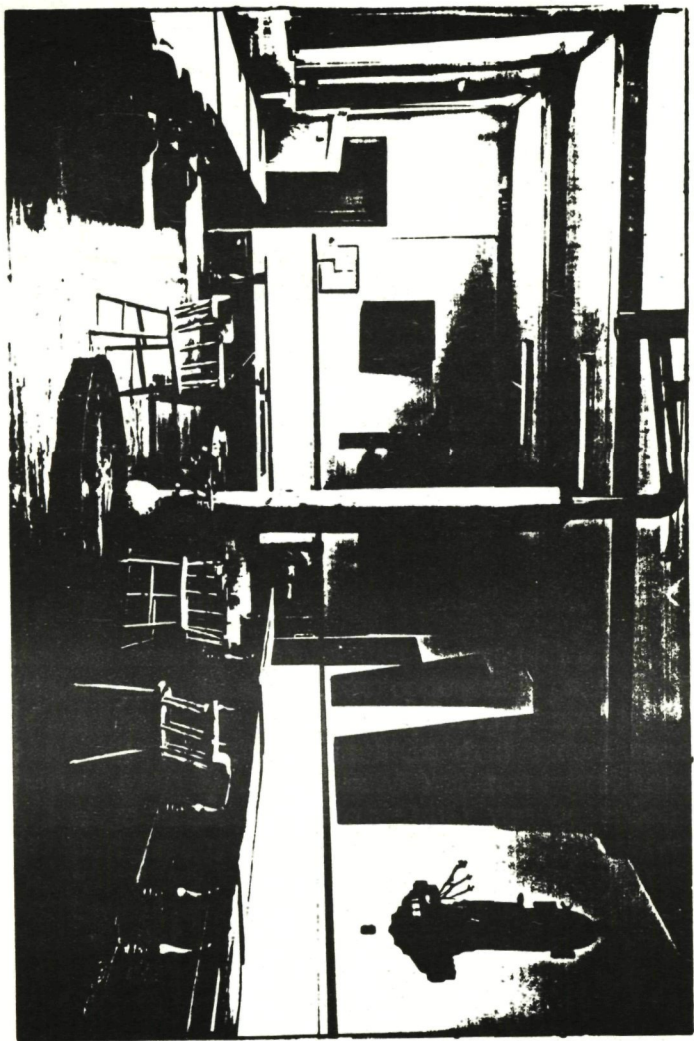
Zijgevel van het Capucijnenklooster met op de voorgrond
de kloostertuin. (G.A.H.Top.-Hist.Atlas, reg. volgnr.
FK.III-E-2-32)

Deze redevoering verwekte in heel de Nederlandse pers een geweldige opschudding, vooral omdat de R.K. Staatspartij in het kabinet vertegenwoordigd was en hier een priester de regeringspolitiek openlijk afviel. Maandenlang duurde de discussie. Tot in de Tweede Kamer drong zij door, waar de socialisten er dankbaar gebruik van maakten om de Staatspartij duidelijk te maken dat haar aanhang aan het afbrokelen was.

Maar ook van katholieke zijde kreeg Henricus medestanders, met name de "Volkskrant" en zijn hoofdredacteur Vesters. En naar aanleiding van de Helmondse redevoering kreeg hij uit heel het land meer dan honderd aanvragen om over hetzelfde onderwerp een spreekbeurt te komen vervullen.

Dit voortdurend kritisch optreden van P.Henricus, dit verwoorden van de algemene ontevredenheid die er heerste, dat opruiend en rebels genoemd werd en dat de mensen naar het socialisme zou drijven, wekte niet alleen het ongenoegen op van de R.K.Staatspartij, maar ook van het Nederlandse Episcopaat, getuige het volgende lakonieke briefje van Mgr. Diepen aan de provinciaal der capucijnen op 10 januari 1935. *"Ik heb de eer UHE namens het Hoogwaardig Nederlands Episcopaat er op te wijzen dat UHE te zorgen heeft dat de WEP Henricus de perken niet te buiten mag gaan. Met alle hoogachting"*.

In die dagen werd er reeds actie gevoerd om aan "Christus Koning", het weekblad waarin Henricus zijn redevoeringen en talrijke andere aktuele beschouwingen publiceerd, de kerkelijke goedkeuring te onthouden. Dit zou betekend hebben dat het blad ten dode werd opgeschreven en om dat te voorkomen was Henricus bereid zich te matigen. Alle verdere politieke spreekbeurten schreef hij af. Alleen over meer algemene en neutrale onderwerpen wilde hij nog het woord voeren. Ook in zijn publikaties werd hij voorzichtiger.

De refter in het Capucijnenklooster. (G.A.H.Top.Hist.
Atlas, reg.volgnr. FK.III-E-2-43)

Maar in november 1935 ontstond er een nieuwe rel. De Katholieke Democratische Partij, een splinterpartij van de R.K. Staatspartij, afdeling Den Haag, had Henricus uitgenodigd voor een spreekbeurt en nog wel over het omstreden onderwerp "Een moordende Duce en 'n zwijgende Paus". Henricus had dit verzoek aangenomen onder zeer stringente voorwaarden: het moest een besloten vergadering zijn, er mocht geen propaganda voor gemaakt worden en zijn optreden mocht politiek niet worden uitgebuit. Maar op de zondag die aan de bijeenkomst (9 november) voorafging werden aan alle kerken van Den Haag strooibiljetten uitgereikt, waarop met dikke woorden de vergadering en de spreker werden aangekondigd.

Dat een priester optrad voor een partij die de katholieke eenheidspartij belaagde, was iets ongehoords, de bisschoppen werden erin betrokken. Henricus zegde de lezing af (maar publiceerde ze in "Christus Koning" en de nationale persrel begon opnieuw.

Bij monde van Mgr. Diepen gaven de Nederlandse bisschoppen te kennen, dat hun vroegere waarschuwingen niet tot het gewenste resultaat geleid hadden. Zij eisten strengere maatregelen, zodat P.Henricus zich zou onthouden van alle kritiek op de regering, hij de katholieke eenheid niet in gevaar zou brengen en hij met name geen propaganda zou maken voor het socialisme, ook niet op bedekte wijze. Praktisch werd aan Henricus over deze onderwerpen een spreek- en schrijfverbod opgelegd, zonder dat het gepubliceerd werd. Als gevolg hiervan werd op 13 april 1936 de redactie van "Christus Koning" overgeplaatst naar Den Bosch, terwijl Henricus, geslagen maar niet verslagen in Helmond achterbleef. Zijn redevoeringen waren verval- len, maar preken deed hij nog volop en altijd voor volle kerken.

ZIEKENAPOSTOLAAT.

Een veel minder opvallende activiteit van de Helmondse capucijnen is het ziekenhuisapostolaat. Het "Liefdegesticht" op de Markt was rond 1900 te klein geworden. Aan de Molenstraat werd een "Gasthuis" gesticht, dat op 26 juni 1902 werd ingewijd. Alle zieke en een gedeelte van de bejaarden van het Liefdegesticht werden erheen gebracht.

Op verzoek van de deken namen de capucijnen op zich *"daar dagelijks de H.Mis te lezen en op zon- en feestdagen tevens te preken en het Lof te doen"*. Het was een zeer summiere omschrijving van de zielzorg die in een gasthuis nodig is; bovendien werd met geen enkel woord gerept over een geldelijke vergoeding.

In de loop der jaren ging de dienstdoende pater ook de patiënten en de bejaarden bezoeken en hoorde hen de biecht als zij daarom vroegen. In 1916 ontstonden hierover moeilijkheden met de geestelijkheid van de Lambertusparochie, die dit werk voor zich opeiste. De capucijnen stelden toen voor aan de bisschop een eigen rector voor het gasthuis te vragen of, als de bediening aan hen bleef, deze nauwkeurig te omschrijven en er ook een vergoeding voor vast te stellen.

Een vaste, inwonend rector bleek niet beschikbaar. Er kwam dus een contract tot stand, waarin bepaald werd dat de capucijnen zouden zorgen voor een pater die diensten deed in de kapel en die tevens de zorg had voor de zieken van buiten de stad; de zieken uit de Helmondse parochies zouden door hun eigen geestelijkheid verzorgd worden. Voor de zorg van de bejaarden zou de pastoor van de Lambertus iemand aanwijzen. Als vergoeding voor hun werk kregen de capucijnen jaarlijks f.400.- en gratis verpleging bij ziekte van bewoner van het klooster tot ten hoogste een half jaar. Dit bleef zo tot 1942. Toen kreeg het gasthuis voor het eerst een inwonend rector. De capucijn werd assistent.

wordt vervolgd.

ARCHIEFNIEUWS

CURSUS "ZOEKEN NAAR HET VERLEDEN:BRONNEN EN METHODEN VAN HISTORISCH ONDERZOEK."

In de maanden februari - maart - april 1987 organiseert de dienst Begeleiding Regionale Geschiedbeoefening in samenwerking met de Gemeentelijke Archiefdienst Helmond een cursus "Zoeken naar het verleden: bronnen en methoden van historisch onderzoek".

Tijdens deze cursus zal informatie gegeven worden omtrent het opzetten van historisch onderzoek. Als bronnen voor historisch onderzoek worden behandeld: literatuur, archivalia, dagbladpers, topografische atlas, het interview en museumvoorwerpen. De gehele cursus wordt gegeven rondom een bepaald thema, dat op de eerste cursusavond bekend zal worden gemaakt. De lessen vinden plaats in Helmond (Gemeentelijke Archiefdienst en Gemeentemuseum) en worden gegeven op de woensdagavonden 11, 18 en 25 februari, 11, 18 en 25 maart en 1 april van 19.30 uur tot 21.30 uur en op zaterdag 11 april. De kosten bedragen f.75,00 inclusief lesmateriaal.

Voor inlichtingen over of opgave voor de cursus kunt U contact opnemen met de dienst B.R.G, telefoon 073-139484 (A. van der Veen) of de Gemeentelijke Archiefdienst, telefoon 04920-49555 (A. van Mierlo). Opgave voor 1 februari 1987.

Wij bevelen deze cursus bij onze leden ten zeerste aan !